

13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Анжеліка Іванівна Калініченко. – Тернопіль, 2002. – 19 с.

5. Лисенко Л. В. Педагогічні умови забезпечення професійно орієнтованої виховної роботи в студентській групі: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук. спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Лариса Вікторівна Лисенко. – Х., 1998. – 17 с.

В статье рассмотрены педагогические условия формирования самопознания будущих офицеров-пограничников в процессе физической подготовки.

Ключевые слова: формирование готовности, самопознание, будущие офицеры-пограничники, физическая подготовка.

The authors of the article have considered pedagogical conditions for the formation of self-knowledge of future officers, border-guards in the process of physical training.

Keywords: readiness formation, self-knowledge, future border-guards, physical training.

УДК 378

ОСНОВНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ І МОДЕРНІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ АВСТРАЛІЇ НА ПОЧАТКУ ХХІ СТ.

Слозанська Ганна Іванівна
м.Тернопіль

У статті проаналізовано системну реформацію в галузі вищої соціальної освіти Австралії та основні напрями її модернізації; висвітлено базові перетворення, які були здійсненні в освітній системі країни; визначено характерні риси австралійської освітньої системи та розкрито принципи на яких вона базується.

Ключові слова: соціальна освіта, модернізація, конкурентоспроможність, вища освіта.

Актуальність дослідження. Початок третього тисячоліття позначений посиленням інтеграційних процесів, що актуалізували наукове співробітництво між усіма країнами світу. В інноваційному контексті суттєвих змін зазнає, зокрема, і галузь освіти. Динамічні зміни, що відбуваються у сучасному глобалізованому світі, детермінували нові вимоги до рівня освіти, професійної підготовки і компетентностей фахівців. Сьогодні на вищу освіту покладається завдання формування сучасної еліти, здатної забезпечити відтворення і розвиток інноваційного потенціалу економіки і демократизації суспільства. Крім цього, велика увага приділяється формуванню єдиного міжнародного освітнього простору через зближення підходів різних країн до організації освіти і процесів навчання своїх громадян, а також через визнання документів про освіту.

Метою статті є розкрити основні напрями розвитку і модернізації соціальної освіти Австралії на початку ХХІ ст.

Виклад основного матеріалу. У сучасних умовах перед вищою освітою Австралії постало питання про створення глобальних знань, які б сприяли вирішенню багатогранних соціальних, економічних, наукових і культурних проблем, що існують у сучасному суспільстві. Структурні перетворення, які відбувалися у системі вищої освіти Австралії в період з 1990 по 2010 рр., сприяли вирішенню даного питання. Глобальне її реформування було направлено, в першу чергу, на зміну концептуальних пріоритетів та пошук інтеграційних шляхів у світові системи освіти.

Австралія, як країна, що займає провідну позицію у світі у рейтингу оцінки якості освітніх послуг [2], завжди стояла перед вибором правильного напрямку розвитку вищої освіти. Причиною цього є велика кількість іноземних студентів (близько 32 000), які отримують освіту у вищих навчальних закладах країни. Як свідчать матеріали нашого дослідження, Австралія є привабливою для іноземців з низки причин: по-перше, мова навчання – англійська; по-друге, протягом десятиліть країна вкладає кошти у розвиток сектору вищої освіти, що проявляється

у наявності значної кількості освітньо-професійних програм та належному студентському сервісі; по-друге – висока якість освітніх послуг, можливість отримувати стипендію, відповідність освіти міжнародним освітнім стандартам, відсутність міжнародних та релігійних конфліктів тощо.

Вагомим чинником, який впливає на вибір іноземними студентами вищих навчальних закладів Австралії, є висока ймовірність працевлаштування. Так, згідно з даними Австралійського бюро статистики, станом на 2009 р. 94 % випускників австралійських університетів працевлаштувалися за спеціальністю. Цей показник є індикатором значного успіху вищих навчальних закладів країни [3].

Австралія, з метою забезпечення конкурентоспроможності вищої освіти на світовому ринку освітніх послуг, максимально поліпшила організацію освітньої системи. Так, наприклад, щоб залучити до навчання студентів із інших континентів (не тільки по обміну але й тих, що платять за навчання), австралійські вищі навчальні заклади пропонують широкий вибір освітньо-професійних програм, які відповідають особистим та професійним запитам й інтересам споживачів освітніх послуг.

Приєднання Австралії у 1986 р. до Регіональної Конвенції про взаємне визнання наукових ступенів і дипломів вищої освіти в Азіатсько-тихоокеанському регіоні спростило умови мобільності студентів, викладачів та науковців між країнами Азії, Океанії й Австралії та сприяло відкриттю філіалів австралійських університетів на території країн цих континентів [12].

Долучення Австралії у вересні 2000 р. до Лісабонської конвенції та її ратифікація у двох палатах австралійського парламенту 12 березня 2002 р. [12] дала можливість вищим навчальним закладам Австралії вийти на новий рівень та конкурувати з навчальними установами Європи та Америки; розширити сфери навчання та працевлаштування для австралійських студентів та робітників.

Австралія континентально не належить до європейських країн. Однак, вона, як і багато держав Північної і Південної Америки та Азії, взяла на себе зобов'язання виконувати умови Болонської декларації.

Болонський процес – це процес структурного реформування національних систем вищої освіти країн Європи, зміни освітніх програм і інституційні реформи у вищих навчальних закладах Європи. Його метою є створення до 2010 року європейського наукового та освітнього простору задля підвищення спроможності випускників, підвищення мобільності громадян на європейському ринку праці, підняття конкурентоспромож-

ності європейської вищої школи. Для досягнення цієї мети було запропоновано прийняти зручні та зрозумілі градації дипломів, ступенів і кваліфікацій; упровадити (як основну) трьохступеневу структуру вищої освіти; утвердити взаємовизнаний на європейському просторі вчений ступінь доктора філософії; використовувати єдину систему кредитних одиниць; увести уніфіковані і взаємно визнані на європейському просторі додатки до диплома; напрацювати, підтримувати і розвивати європейські стандарти якості із застосуванням порівняльних критеріїв, механізмів і методів їх оцінки відповідно до вимог Європейської асоціації оцінювання якості вищої освіти, усунути наявні перепони для розширення мобільності студентів, викладачів, дослідників та управлінців вищої школи [1, с.49-56].

З метою реалізації основних вимог Болонського процесу, Міністерство освіти, працевлаштування, професійної підготовки і молодіжної політики Австралії спільно з урядом країни здійснили низку перетворень в освітній системі країни, зокрема:

- з ініціативи Міністерства освіти, працевлаштування, професійної підготовки і молодіжної політики Австралії, введено в дію Національні протоколи, що визначають умови створення та критерії оцінки якості діяльності вищих навчальних закладів Австралії (30 червня 2001 р.);
- прийнято Закон “Про вищу освіту” (2003 р.);
- об’єднано 15 освітніх кваліфікацій в єдину Систему австралійських кваліфікацій (2005 р.);
- затверджено програму про підтримку реформ, що відбувалися в системі вищої освіти країни (2006 р.);
- створено Комісію з реформування вищої освіти згідно вимог Болонського процесу (2006 р.). Результати проведення реформ в країні моніторить Міжнародний освітній комітет [14];
- внесено зміни в Закон “Про вищу освіту” про підготовку фахівців у вищих навчальних закладах Австралії згідно вимог Болонського процесу та надано вищим навчальним закладам країни право на самостійну (автономну) діяльність (квітень, 2007 р.) [7];
- створено Австралійське агентство контролю якості діяльності університетів (Australian University Quality Agency) (2007 р.) [9] та Організацію з дослідження якості австралійських кваліфікацій (Research Quality Framework) [18], метою діяльності яких є перевірка процесів, процедур та документації університетів і досліджень, які проводяться у них на предмет їх доцільності [9; 18].
- підписано урядами Європейських країн та Австралії угоду про створення єдиного освітнього простору до 2010 р., що стало новим етапом у розвитку вищої освіти. Учасники угоди зобов’язались працювати заради впровадження єдиної системи академічних кредитів – ECTS; взаємовизнання дипломів та кваліфікацій; підвищення якості освіти у вищих навчальних закладах, сприяння мобільності студентів та професорсько-викладацького штату (18 квітня 2007 р.) [10; 15];
- прийнято за ініціативи професора Д. Брадлей (координатора програми “Назад до австралійського майбутнього” (“Backing to Australian Future”) план модернізації системи вищої освіти Австралії. Заплановані планом зміни стосуються децентралізації системи вищої освіти; забезпечення конкурентноспроможності вищих навчальних закладів на світовому ринку освітніх послуг та виділення бюджетних коштів на розвиток стипендіальних програм для залучення на навчання осіб з малозабезпечених сімей (17 грудня 2008 р.) [13].

Як свідчить аналіз нормативних документів, Австралія, враховуючи вплив глобалізаційних процесів на розвиток національних систем освіти, взяла курс на створення системи вищої освіти, яка б зберегла свою цілісність, відповідавала вимогам суспільства, мала гуманістичне спрямування, і, водночас, була

конкурентноспроможною на світовому ринку освітніх послуг. Глобалізація освітньої системи країни вимагає, по-перше, її інформаційно-комп’ютерної модернізації, а по-друге – взаємозгодження світових світоглядних орієнтирів з національними духовними цінностями.

У контексті орієнтації на європейські стандарти, австралійській освітній системі притаманні такі риси європейської освіти, як багаторівневність і безперервність, доступність, ефективність та якість.

Встановлено, що австралійська система освіти базується на загальноосвітніх принципах:

- індивідуалізму, тобто особистісної орієнтації освітньої системи. У цьому розумінні освіта перестає виконувати функцію підготовки особистості до життя в майбутньому; вона репрезентує повноцінні форми теперішнього буття її учасників;
- національної самототожності освітніх систем. Основною умовою інтеграції австралійської освіти до європейського освітнього простору є розбудова національного. Його завдання, з одного боку, полягає у забезпеченні засвоєння цивілізаційних здобутків, а з іншого – у формуванні та утвердженні національної ідентичності особистості та її культурної самототожності.
- гуманізму, значущість якого у розвитку освіти засвідчує те, що XXI ст. ЮНЕСКО проголосило століттям освіти, а ООН – століттям Людини [1, с.68-71].

Загальні тенденції реформування освітньої системи Австралії в умовах глобалізації притаманні спеціальним напрямкам освіти, в тому числі і соціальній освіті. Основні завдання процесу реформування системи вищої освіти в Австралії полягають у: сприянні трансверсарності, взаємопроникненню різних рівнів підготовки фахівців; розробці нових механізмів доступу до різних видів вищої освіти; удосконаленні моделей підготовки фахівців, в тому числі і з соціальної роботи; вдосконаленні механізмів почергового навчання; сприянні подальшому розвитку системи вищої освіти.

Результати здійсненого нами дослідження дають підстави для виокремлення таких основних напрямів реформування системи соціальної освіти Австралії в контексті модернізації вищої освіти країни: 1) спрощення процесу переміщення студентів, викладачів і науковців між інституціями, що надають освітні послуги; 2) посилення уваги до якості освітньо-професійних програм; 3) спрощення умов вступу у вищі навчальні заклади і працевлаштування [16]; [18, с. 99-116].

Реалізація ідеї спрощення процесу переміщення студентів, викладачів і науковців між інституціями що надають освітні послуги (забезпечення мобільності) відбувається шляхом розвитку співпраці вищих навчальних закладів Австралії, Азії, Америки, Океанії та Європи; а також шляхом визнання дипломів, ступенів і кваліфікацій, організації навчального процесу за принципом неперервності, застосування європейської кредитно-трансферної системи як засобу підвищення рівня мобільності студентів.

Ратифікація Австралією Лісабонської конвенції (2002 р.), що передбачає співпрацю вищих навчальних закладів Австралії, Америки та Європи, в тому числі і в галузі соціальної освіти, призвела до зміни структури вищої освіти країни. Затвердження у 2003 р. Міністерством освіти, працевлаштування, професійної підготовки і молодіжної політики Австралії загальноприйнятої системи вчених ступенів (3+2+3) дозволило скоротити термін навчання за програмами бакалаврату з 4 років до 3 (винятком є освітньо-професійні програми бакалаврату з соціальної роботи, якими передбачено чотирирічний термін навчання) із розрахунком 180 кредитів ECTS (6 семестрів); магістратури з 3 до 2 років (120 кредитів ECTS, 4 семестри) і докторантури з 4-5 до 3 років [11].

Із внесенням змін у Закон “Про вищу освіту” в 2007 р., ав-

стралійські університети запропонували студентам нову систему навчання, побудовану за основними вимогами Болонської декларації. Вищі навчальні заклади країни, взявши курс на автономію, виокремили два ключових цикли навчання: студентський (доступневий) та аспірантський (післяступневий). Студентський цикл передбачає навчання за освітньо-професійними програмами бакалаврату, аспірантський – магістратури і докторантури. Освітні програми підвищення кваліфікації, перекваліфікації або отримання додаткової спеціальності є невід’ємним компонентом останнього циклу.

Із метою підвищення рівня мобільності студентів та професорсько-викладацького штату всі вищі навчальні заклади Австралії, в тому числі і Школи соціальної роботи, ініціювали запровадження єдиного міжнародного Додатку до диплома, який з 2005 р. отримують усі випускники австралійських університетів.

Додаток до диплома, що видається вищими навчальними закладами Австралії, розроблено відповідно до моделі, запропонованої Європейською комісією спільно з Радою Європи та ЮНЕСКО із урахуванням специфіки національної системи вищої освіти. Даний документ видається власнику диплома з метою надання додаткової інформації про навчальну інституцію, яка присвоює кваліфікацію; про зміст і обсяг освіти; особливості навчання; форми підсумкового контролю; академічні і професійні права особи, що ним володіє тощо. Додаток до диплома є гарантом якості знань і навичок випускника; забезпечує доступ до професійного та академічного навчання; інформує про права випускників відносно їх професійного статусу [5]. Це значно спрощує процедуру визнання австралійських кваліфікацій в Європейському регіоні.

У рамках спрощення процедури переміщення студентів, науковців та викладачів між вищими навчальними закладами Австралії та світу впроваджено єдину систему освітніх кваліфікацій.

В Австралії термін “кваліфікація” використовується для позначення довільного посвідчення, сертифіката або диплома, які засвідчують успішне виконання певної освітньої програми в конкретній предметній області [7]. У Законі “Про вищу освіту” (2003 р.) затверджено основні положення, наявність яких дозволяє отримати освітні кваліфікації: 1) наявність у фахівця відповідних професійних компетенцій та професійного досвіду; 2) документу, що підтверджує отримання освітньо-кваліфікаційного рівня в будь-якій із професійних галузей; 3) професійного досвіду (волонтерська діяльність, проходження польової практики, робота на штатній посаді тощо) [7]. У процесі дослідження встановлено, що випускник вищого навчального закладу Австралії, в тому числі і Школи соціальної роботи, володіючи певною кваліфікацією, може без труднощів працевлаштуватись у певній сфері професійної діяльності. Так, наприклад, вивчення у Школі соціальної роботи Мельбурнського університету таких навчальних предметів, як “Соціальна робота з групами”, “Практична соціальна робота з громадою”, “Практична соціальна робота з індивідами та сім’ями”, “Людський ризик і групи ризику” допоможе випускникам бакалаврських програм вибрати правильний напрям своєї майбутньої діяльності і працевлаштуватись у соціальній установі, яка займається даною проблематикою.

Важливим підґрунтям для підвищення рівня мобільності учасників навчального процесу між навчальними інституціями Австралії і світовим співтовариством стало впровадження Європейської кредитно-трансферної системи (ECTS) в систему освіти Австралії. Основними її цілями є: 1) досягнення відповідних стандартів європейської системи освіти; 2) попит на австралійські кваліфікації на світовому ринку освітніх послуг; 3) запровадження загальноприйнятої системи освітньо-кваліфікаційних рівнів; 4) впровадження стандартизованого Додатку до диплома; 5) підвищення рівня знань; 6) забезпечення “прозорості” освіти і взаємовизнання дипломів. Уніфікована кредитно-

трансферна система дозволяє чітко визначити обсяги виконаної студентами роботи з урахуванням всіх видів навчальної і наукової діяльності [5; 6].

Варто відзначити, що Австралія націоналізувала Європейську кредитно-трансферну систему та розробила методику розрахунку педагогічного навантаження викладачів та студентів вищих навчальних закладів країни із розрахунком, що 1 австралійський кредит (EFTSU) дорівнює 60 європейським кредитам (ECTS) [5].

Модернізація системи вищої освіти Австралії, в тому числі і соціальної, проявляється в упровадженні ідеї діяльності університету як корпорації нових знань та відкриттів. Університет стає головним соціальним інститутом сучасного австралійського суспільства. Як елітні вищі навчальні заклади, університети перебирають на себе нові функції: а) організації та проведення спільних міжнародних фундаментальних наукових досліджень; б) забезпечення потреб суспільства у висококваліфікованих кадрах; в) розвитку загальної освіти [17].

У умовах модернізації системи вищої освіти в Австралії спостерігається тенденція трансформації вищих навчальних закладів в об’єднання, що стають центрами науково-дослідної роботи. Згідно з даними, поданими в Довіднику з організації роботи австралійських університетів (Australian University Handbook), станом на 2010 р. були укладені угоди про співробітництво між 24 вищими навчальними закладами країни. Зокрема, у “Групу з восьми” входять 8 університетів-лідерів австралійського освітнього простору; 5 навчальних закладів утворили “Союз австралійських технологічних університетів”; 6 – об’єдналися під назвою “Інноватори у науковій сфері”; 5 – заснували “Нову генерацію австралійських університетів” [8].

Другий напрям модернізації соціальної освіти в контексті реформування системи вищої освіти Австралії полягає в посиленні уваги до якості освітньо-професійних програм та реалізується через розширення доступу до вищої освіти та забезпечення якісного рівня підготовки кваліфікованих фахівців, в тому числі і з соціальної роботи.

Модернізація та “європеїзація” систем освіти вимагає від усіх учасників Болонського процесу, в тому числі й Австралії, розширення доступу до отримання вищої освіти. Основними цілями доступної освіти є: рівність (справедливість), відповідність та якість.

Побудова системи освіти Австралії за принципом “навчання протягом усього життя” спонукає вищі навчальні заклади до створення можливостей для навчання осіб, незалежно від їх віку і статусу (включаючи визнання попередньої освіти) та розширення доступу до навчання за освітньо-професійними програмами як доступневого, так і післяступеневого циклів.

Аналіз нормативно-правових документів свідчить, що розширення доступу до вищої освіти в Австралії відбувається шляхом:

- збільшення кількості абітурієнтів вищих навчальних закладів;
- ранньої профорієнтації (курси допрофесійної підготовки);
- забезпечення об’єктивності вступних випробувань;
- упровадження нових форм навчання (дистанційна та інтенсивна) з використанням новітніх, інформаційно-комунікативних технологій у навчальному процесі;
- існування значної кількості стипендіальних програм та грантів для студентів і молодих науковців;
- виділення коштів з державного бюджету на фінансування наукових досліджень [5; 6; 7].

Одним із пріоритетних завдань уряду Австралії на сучасному етапі є зробити вищу освіту доступною для малозабезпечених верств населення. Саме тому урядом країни за рахунок бюджетних асигнувань заплановано до 2020 р. збільшити на 20% кількість студентів, вихідців з бідних сімей, які навчатимуться у вищих навчальних закладах Австралії [11].

Реформування соціальної освіти в контексті модернізації вищої освіти Австралії спрямоване на трансформацію кількісних показників освітніх послуг у якісні. Як свідчать результати дослідження, даний трансформаційний процес базується на засадах:

- збереження, примноження і розвитку національної ідеї вищої освіти;
- функціонування вищої освіти за законами ринкової економіки та конкуренції в контексті тенденцій розвитку світових освітніх систем;
- децентралізації вищої освіти шляхом надання автономії університетам;
- підготовки висококваліфікованих спеціалістів, здатних вирішувати професійні завдання в умовах інформаційного суспільства;
- постійного вдосконалення освітньо-професійних програм відповідно до суспільних змін;
- впровадження інноваційних технологій у навчальний процес;
- зміцнення навчально-методичної та матеріально-технічної бази вищих навчальних закладів [4; 15]; [18, С. 99-116]

З метою належного забезпечення якісних показників освітньої діяльності законодавство Австралії передбачає чіткий та прозорий механізм її регулювання, основним елементом якого є акредитація [5]. Акредитація освітньо-професійних програм в Австралії здійснюється галузевими неурядовими організаціями за умови узгодження з Державною Акредитаційною Комісією. Так, наприклад, спеціально створена при Асоціації Соціальних Працівників Австралії комісія акредитує програми Шкіл соціальної роботи. За умови успішної акредитації програму та навчальний заклад, в якому вона функціонує, вносять в Реєстр визнаних та акредитованих освітніх інституцій (Register of Recognized Education Institution and Authorized Accreditation Authorities) [5].

На сучасному етапі в умовах децентралізованої системи управління вищою освітою Австралії акредитація є важливою ланкою регулювання рівня освіти та якості освітніх послуг. Оскільки вищі навчальні заклади Австралії працюють за принципом автономії, то первинна відповідальність за якість вищої освіти лежить на кожному з них. Місцеві органи самоврядування й уряд федерації здійснюють контроль за діяльністю університетів і їх структурних підрозділів та за якістю наданих ними освітніх послуг на федеральному рівні.

Для забезпечення якості та ефективності навчання у вищій школі в Австралії діють показники та критерії якості навчального процесу та діяльності вищих навчальних закладів, які розроблені за вимогами Міжнародного Стандарту Якості серії ISO9000 [4]. При оцінці якості навчального процесу враховують чотири основних критерії, важливість яких виражена у відсотковому показнику:

- якість освіти – не нижче 10 %;
- кількість викладачів-професорів – не менше 40 %;
- участь професорсько-викладацького штату і студентів у здійсненні наукових досліджень – більше 40 %;
- кількість відмінників у навчанні відповідно до розміру навчального закладу – не менше 10 % [2].

Основними нормативними документами, які регулюють створення, діяльність, систему акредитації вищих навчальних закладів, присвоєння освітніх кваліфікацій, перевірку якості наданих послуг освітніми установами в Австралії на загальнодержавному рівні є: Національні протоколи від 21 березня 2000 р. [16]; Система австралійських кваліфікацій [5].

На сучасному етапі головним завданням навчальних установ в Австралії є забезпечення повноцінного фінансування, що слугує невід'ємною умовою створення доступної, якісної та прозорої системи вищої освіти. Саме з цією метою в Австралії запроваджено систему співфінансування вищої освіти, яка передбачає побудову партнерських взаємин вищих навчальних

закладів та великих підприємств, бізнес-організацій, зацікавлених структур громадянського суспільства. Такий підхід дозволяє здійснювати підготовку фахівців на їх замовлення цілими колективами та групами із подальшим забезпеченням роботою.

Як свідчать результати нашого дослідження, держава також бере активну участь у фінансуванні структурних перетворень, що відбувається в системі вищої освіти Австралії. Так, станом на 2008 рік, уряд федерації виділив 1,6 мільярд австралійських доларів на реалізацію радикальних реформ вищої освіти країни. У 2009 році дана сума була збільшена на 23% [14].

Актуальним питанням модернізації системи соціальної освіти в контексті реформування вищої освіти Австралії є *спрощення умов вступу у вищі навчальні заклади (Школи соціальної роботи) і працевлаштування випускників*.

Австралія займає четверту позицію в світі (після США, Великої Британії та Німеччини) за рівнем розвитку системи освіти та якістю освітніх послуг [2].

Автономність австралійських університетів дозволяє їм самостійно визначати кількість абітурієнтів та політику їх відбору. Кожен окремий навчальний заклад, залежно від своїх можливостей, самостійно визначає кількість місць для зарахування вступників. Однак, Міністерство освіти, працевлаштування, професійної підготовки і молодіжної політики Австралії, на федеральному рівні має право заборонити університетам прийом на певну спеціальність за умови надлишкової кількості фахівців даного профілю на ринку праці.

Принцип вільного вступу в університет, що є характерним для Австралії, дозволяє кожному бажуючому, за наявності у нього Сертифікату про закінчення школи, або його еквівалента, стати студентом вищого навчального закладу. Окремі університети висувають додаткові вимоги до абітурієнта: наявність досвіду роботи, проходження співбесіди на визначення професійної придатності або складання додаткових іспитів. Одним із головних критеріїв, який враховується при зарахуванні в університет є оцінка, що виставляється після закінчення школи – "Рейтинг для вступу у вищий навчальний заклад". Її особливістю є те, що вона одночасно є і оцінкою шкільної державної підсумкової атестації і результатом вступних випробувань у вищій навчальній заклад.

Ознайомлення з організацією навчального процесу в сучасних австралійських університетах свідчить, що в країні існує суворий відбір контингенту на окремі спеціальності. Мотивоване залучення студентів до навчання є індикатором успіху навчального закладу. Так, наприклад, проведення Школами соціальної роботи співбесіди на визначення професійної придатності абітурієнта дозволяє кваліфіковано підійти до вибору претендентів на навчання за певною освітньо-професійною програмою.

В умовах економічних, політичних, соціальних змін, що відбуваються в австралійському суспільстві, вища освіта покликана надавати студентам сучасні знання, формувати вміння та навички, які є необхідними для професійного розвитку. Основною метою вищих навчальних закладів Австралії є підвищення рівня початкових кваліфікацій, підтримка та оновлення кваліфікованих кадрів завдяки тісній співпраці навчальних закладів із професійним середовищем. Це дає змогу зрозуміти перспективи в освітній сфері, поліпшити надання і доступність послуг, сприяє працевлаштуванню випускників. Проходження практичної підготовки, що передбачає активне залучення практиканта до сфери професійної діяльності, дозволяє вдосконалити не тільки професійні навички, але й визначити місце майбутнього працевлаштування випускника.

Висновки. Як свідчать результати проведеного дослідження, австралійський досвід модернізації системи вищої освіти у контексті глобалізації освітнього простору, відповідно до вимог XXI ст. є актуальним і для України, яка переживає переломний момент у розвитку своєї освітньої системи.

Література і джерела

1. Журавський В. С. Болонський процес: головні принципи входження в Європейський простір вищої освіти / В. С. Журавський, М. З. Згуровський. – К.: ІВЦ “Видавництво Політехніка”, 2003. – 195 с.
2. Освітній портал. Рейтинги системи оцінки якості університетів світу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: 29.10.2010: – <www.osvita.org.ua/abroad/articles/22.html>. – Загол. з екрану. – Мова англ.
3. Australian Bureau of Statistics. Education Services for Students. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: 11.08.2010: – <<http://www.abs.gov.au/websitedbs/cashome.nsf/4a256353001af3ed4b2562bb00121564/20ab1c5b0d872790ca2572fe001e2ad9!OpenDocument>>. – Загол з екрану. – Мова англ.
4. Astralian Government. Department of Education, Science and Training. The Bologna Process and Australia: Next Step [Електронний ресурс]. – Режим доступу: 30.10.2010: – <www.dest.gov.au/nr/rdonlyres/d284e32f-98dd-4a67-a3c2-d5b6f3f41622/9998/bolognapaper.pdf>. – Загол. з екрану. – Мова англ.
5. Australian Government Department of Foreign Affairs and Trade. – Australia in Brief [Електронний ресурс]. – Режим доступу: 06.03.2007: – <<http://www.dfat.gov.au/aib/history.html>>. – Загол. з екрану. – Мова англ.
6. Australian Standard Classification of Occupations (ASCO) Second Edition, 1997 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: 04.04.2009: – <<http://www.abs.gov.au/Ausstats/abs@.nsf/0/C684DD00C99A1ADECA25697E0018508A?opendocument>>. – Загол. з екрану. – Мова англ.
7. Australian University Handbook 2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: 14.10.2010: – <http://www.universitiesaustralia.edu.au/documents/publications/corporate/Australia_University_Handbook_2007_complete.pdf>. – Загол. з екрану. – Мова англ.
8. Astralian University Quality Agency [Електронний ресурс]. – Режим доступу: 09.09.2010: – <www.auqai.edu.au>. – Загол. з екрану. – Мова англ.
9. Bachelor of Social Work. Distance [Електронний ресурс]. – Режим доступу: 01.08.2010: – <http://www.csu.edu.au/courses/undegraduate/social_work_wagga/index.html>. – Загол з екрану. – Мова англ.
10. Bologna Seminar Council of Europe Higher Education Forum on Qualifications Frameworks. Directorate General IV: Education, Culture and Heritage, Youth and Sport. Council of Europe Headquarter, 11 – 12 October. – Strasbourg, 2007. – P.44.
11. Brennan T. New community. Problems and policies / T. Brennan. – Sydney: Angus and Robertson, 1973. – 405 p.
12. Higher Education. Australian Qualifications Framework [Електронний ресурс]. – Режим доступу: 15.02.2009: – <<http://www.aqf.com.au>>. – Загол з екрану. – Мова англ.
13. Higher Education. Coordination, Accreditation and Quality Assurance [Електронний курс]. – Режим доступу: 24.02.2008: – <<http://www.dest.gov.au>>. – Загол. з екрану. – Мова англ.
14. Higher Education. Studies in Australia. Course and qualifications [Електронний ресурс]. – Режим доступу: 11.04.2009: – <http://www.studiesin australia.com/higher_education>. – Загол з екрану. – Мова англ.
15. Kennedy K. S. Australian welfare history: Critical essays / K. S. Kennedy. – South Melbourne: Macmillan. – 1985. – P. 7-8.
16. O'Connor I. Who drives social work education in Australia? / I. O. Connor. – Auckland: New Zealand School of Social Work Conference, 1997. – № 9 (13 September). – P. 23-26.
17. Possible Futures for Social Work with Children and Families in Australia? The United Kingdom and the United States [Електронний ресурс]. – Режим доступу: 16.02.2009: – <<http://www.informationworld.com/smp/content-content= a903113257~ db=all-jumptype=rss>>. – Загол. з екрану. – Мова англ.
18. RMIT University. Social Science and Planning. Doctor of Philosophy [Електронний ресурс]. – Режим доступу: 06.12.2009: – <<http://www.rmit.edu.au/browse;ID=DR040>>. – Загол з екрану. – Мова англ.

Аннотация. В статье проанализированы системна реформации в области высшего социального образования Австралии и основные направления ее модернизации; освещены базовые преобразования, совершаемые в образовательной системе страны, определены характерные черты австралийской системы образования и раскрыты принципы, на которых она базируется.

Ключевые слова: социальное образование, модернизация, конкурентоспособность, высшее образование.

Annotation. The system of reformation in higher Social Education in Australia and the main directions of its modernization have been observed in this article; it has been shown the basic transformations that were committed in the educational system, defined the characteristics of the Australian education system and reveals the principles by which it is based.

Key words: social education, modernization, competitiveness, higher education.

УДК 159.94 (075)

ВПЛИВ СПІЛКУВАННЯ НА ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ, НА РОЗВИТОК ЇЇ ВНУТРІШНЬОГО, СУБ'ЄКТИВНОГО СВІТУ, НА РОЗШИРЕННЯ І ЗБАГАЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО І ПСИХОЛОГІЧНОГО ДОСВІДУ

Смук Оксана Тарасівна

м.Ужгород

У сучасній психології загальноприйнятою є думка, що неможливо досліджувати розвиток і функціонування людського суспільства, розвиток і функціонування особистості, не звертаючись до поняття спілкування, не інтерпретуючи це поняття тим чи іншим чином, не аналізуючи його конкретних форм і функцій в тих чи інших соціальних та історичних умовах.

Ключові слова: психічний розвиток, спілкування, суб'єктивний світ, психологічний досвід.

Розвиток спілкування один із основних показників розвитку особистості. Дана проблема протягом десятиліть займає одне з центральних місць у психологічних дослідженнях, у ряді яких можна виділити декілька взаємопов'язаних напрямків: роль мови в психічному розвитку дитини (Л.Виготський, А.Запорожець, А.Леонтьєв, А.Лурія, С.Рубінштейн, А.Люблінська); закономірності розвитку і становлення мови та окремих її сторін (Л.Виготський, А.Гвоздєв, Р.Левін, А.Лурія, Г.Ляміна, В.Лубовський, А.Маркова, Ж.Піаже, Г.Розенгарт-Пупко,